

KOŠTICKÝ ZPRAVODAJ

pro obce Koštice, Vojnice, Vojničky, Želevice – listopad 2013

Vážení občané!

V tomto čísle najdete vedle přehledu uskutečněných akcí také historii domu č. 38 a plán prosincových akcí. Přejeme Vám příjemné čtení!

Společenská kronika

V měsíci listopadu významné životní jubileum oslavují:

paní Venuše Grundová – 70 let

paní Mária Kudračová – 75 let

pan Miroslav Nims – 86 let

paní Jaroslava Mrňáková – 80 let

pan Karel Prosný – 77 let

Blahopřejeme!_

Slavnostní setkání u příležitosti vzniku SDH Vojnice a Vojničky

V neděli 27. 10. 2013 slavili hasiči 120. výročí založení SDH ve Vojnicích a 85. výročí založení SDH ve Vojničkách. Oslavu zahájila krátká schůze členů sboru a pamětníků v bývalé škole ve Vojničkách, které se zúčastnili starosta obce Koštice Jaroslav Vlasák i starosta krajského sdružení hasičů Jiří Henc, který předal starostovi SDH Vojnice a Vojničky p. Růdlovi sošku sv. Floriana - patrona hasičů.

Pan Henc zastupoval i koštický sbor, dále přijeli akci podpořit členové hasičského sboru z Počedelic. Ve škole byla též uspořádána veřejnosti přístupná výstava o historii sboru, kde byla mimo jiné představena i nově ušitá replika hasičské uniformy z první republiky.

Hasiči i hosté se zájmem prohlíželi fotografie z minulosti i trofeje ze soutěží a zhodnotili svou mnohaletou činnost. Nejvíce asi všechny zaujalo pouštění záznamů ze soutěží či oslav stého výročí založení sboru. Všichni vzpomínali na mládí a léta minulá, strávená se svými bratry hasiči. Každý hasič obdržel vzpomínkovou brožuru, kterou sestavila kronikářka Koštic Mgr. Karfíková.

Sbor dobrovolných hasičů byl ve Vojnicích založen v roce 1893, ve Vojničkách o 35 let později, tedy v roce 1928. Už při založení si hasiči schválili několik pravidel - budou si tykat a říkat si bratře, budou každoročně konat plesy a kromě své hasičské činnosti budou podporovat i kulturní rozvoj obce. Že se jim to dařilo, o tom svědčí například založení divadelního spolku v roce 1933, pořádání Staročeských Máji (od roku 1934), oslav narození a posléze i uctění památky smrti T. G. Masaryka pálením vatry - ta byla pálena i během oslav Mistra Jana Husa. Druhá světová válka tyto oslavy přerušila, byly zakázány i hasičské kroje, s koncem války pak bylo vše obnoveno do roku 1948. V padesátých letech se politizace promítla i do hasičského sboru - jeho vedení musela schválit Národní fronta i KSČ a kulturní život byl značně omezen. 16. července 1960 došlo ke sloučení hasičských sborů Vojnic a Vojniček, a i když měli společné vedení, fungovaly jednotky v každé vsi zvlášť, v té době měly po 15 členech. V sedmdesátých letech se začalo utvářet soutěžní družstvo, které se postupně vypracovalo na vysokou úroveň - v letech 1988 a 1994 se družstvo dostalo až do krajského kola v hasičském sportu. Vojničtí hasiči soutěžili až do konce 90. let, pak došlo k útlumu činnosti. Dodnes se však hasiči z Vojnic a Vojniček účastní obecních aktivit, dělají požární prevenci, udržují techniku a scházejí se na výročních schůzích. Pojí je stejný zájem, a to ochota sejít se při práci i při zábavě a pomoci obci.

Dušičková slavnost

Další ročník dušičkové slavnosti se uskutečnil v pátek 1. listopadu. Akci předcházely velké přípravy - pan Vladimír Jaroš vypěstoval velký počet dýní, které děti i ostatní zájemci mohli vyřezat a nazdobit. Potom byly dýně rozmístěny okolo kostela. Hostem letošního dušičkového koncertu byla velmi nadaná čtrnáctiletá klavíristka Renata Fričová, studentka ústeckého gymnázia v Jateční ulici. Po malém setkání s hudbou se před kostelem zapálily svíčky, které děti vkládaly do vyřezaných dýní. Světelné divadlo zaujalo všechny návštěvníky.

Potom vyšel průvod k památníku 28. října a k pomníku padlých, kde starosta obce Jaroslav Vlasák položil kytice a zapálil svíčky k uctění jejich památky. Poslední zastávka byla u řeky, na jejíž temnou hladinu účastníci akce spouštěli svítící lekníny, jejichž cestu po hladině doprovázely vzpomínky na blízké, kteří již nejsou mezi námi. Cestou domů se všichni šli znovu podívat ke kostelu, kde dýňové lampy nádherně zářily do noci.

Společný víkend

V sobotu 16. 11. proběhl tradiční ochutnávkový den - tentokrát se saláty. Saláty všech druhů donesly ochutnat nejen členky občanského sdružení Vožekovo, které tuto akci již posedmé pořádalo. Akce proběhla opět v knihovně, pilně se zapisovaly recepty a paní knihovnice k salátům hbitě pekla toasty. Kdo chtěl ještě vytvořit postavu do obecního betléma, využil příležitost, a tak vzniklo několik dalších postaviček, které nesou malý dárek Ježíškovi.

Přípravy na adventní výstavu se plně rozběhly v neděli odpoledne na sále kuturního domu, kde členky Vožekova sdružení a ochotné děti s maminkami vykrajovaly a pekly perníčky, aby si je děti mohly na vánoční výstavě krásně nazdobit. Tato tradice byla zavedena loni a pro velký úspěch se zdá, že bude trvale zařazena do repertoáru aktivit obce. Děti také vyrobily stádo oveček do obecního betléma, který bude zkompletován na adventní výstavě 8. 12. a pak bude též vystaven v kostele sv. Antonína.

V neděli navečer měly děti jednu z posledních zkoušek na adventní divadelní představení Sněhurka

a 10 trpaslíků ☺! Pevně věříme, že se přijdete na představení podívat a podpoříte tak několika měsíční práci dětí. (Představení budou dvě – 1.12. na Mikulášské nadílce a 8. 12. na adventních trzích.)

Nepřehlédněte

- V sobotu 26.10.2013 se uskutečnilo **pálení Masarykovy vatry** jako vzpomínkový akt na výročí vzniku samostatného československého státu. Akci zorganizovali členové SDH Koštice.
- **Výpůjční doba knihovny** – nyní jeden den v týdnu: středa 13 – 17 hodin.
- Paní Simona Břečková a Anna Grundová, vizážistky a poradkyně Mary Kay, pro ženy a dívky z naší obce a okolí pořádají vánoční večírek, na kterém seznámí přítomné s vánočními novinkami, ošetří jim ruce a někoho nalíčí (dle zájmu). Akce má název Dámský večer a koná se 3.12.2013 v 16.30 v prostoru knihovny v Košticích.. Srdečně Vás zveme!
- **Účastníci výletu na adventní trhy** navštíví starobylé město Budyšín, cestou se podívají na trhy v polském Zhořelci a cestou zpět budou moci navštívit obchody u Drážďan. Akce se uskuteční v sobotu 14. prosince 2013.

Tajemství domů v Košticích - dům č. 38

Původně to byla usedlost, patrně s výminkem (dnes č. 47). Nejstarší známý majitel byl **Matěj Slatínský**, rychtář v r. 1650 a konšel v letech 1651-1652. Jeho syn či bratr **Kašpar Slatínský** r.1651 prodal čtvrtlán **Tomáši Stehlíkovi**. R.1654 koupil chalupu **Michal**

Straibl s manželkou Annou, rozenou Richterovou za 30 kop. Roku 1693 ji převzal **Klement Straibl**, chalupa v té době vyhořela a koupil ji **Daniel Vagner** z Rychnova za 60 kop. O přistěhování Němců z Rychnova (Reichen) do Koštic si povíme v některém z dalších pokračování.

Roku 1708 se jí ujal **Jiří Heller**, syn Jana Tomáše Hellera z č. 3, za 60 kop, od r. 1742 je vlastníkem **Jan Jiří Heller** za 60 kop. Roku 1780 převzal usedlost po otci **Jan Jiří Heller** za 155 kop 35 a ½ krejcaru. Oženil se s **Annou Marií Maškovou** a 3.3.1781 se jim narodila dvojčata **Jan a Kateřina**, 21.9.1790 se narodila ještě dcera **Maria Anna. Kateřině** se narodil 24.6.1815 nemanželský syn **Jan**. 10.2.1835 se provdala, a to velmi dobře, za sedláka Jana Krycnera do Želevic č. 8. **Marii Anně** se narodila 27.7.1827 nemanželská dcera **Anna**. Otcovství uznal Václav Richtr, syn Filipa Richtra z č. 45. Sňatek spolu uzavřeli 27.2.1832, až když Václav převzal statek po rodičích.

Jan Heller převzal chalupu r.1802 za 540 zlatých. Oženil se s **Rozálií Pletichovou** z Libčevsi č. 26. Rozálie zemřela 23.10.1849. Měli spolu celkem 7 dětí, z nichž však čtyři zemřely hned po narození nebo v dětském věku (Kateřina 8.11.1802, Jan 17.7.1808, František 8.11.1811, František Seraf. 30.6.1820). Dcera **Josefa**, nar. 22.10.1803, zemřela 17.1.1831. Dcera **Rozálie**, nar. 6.4.1815, se provdala 26.7.1837 za Ignáce Bauera z č. 52. (V matrikách vidíme, že v 18. a 19. století umíralo velmi mnoho malých dětí - na vině byly částečně epidemie cholery, ale hlavně špatná výživa, málo času na děti pro samou práci, horší hygiena než dnes a velmi častá tuberkulóza. Ke konci 19. století se situace zlepšuje díky osvětě a lékařskému pokroku.)

Usedlost najednou neměla mužského dědice po meči. Vše zachránila dcera **Kateřina** (1.3.1806), která měla nemanželského syna **Josefa Hellera** (18.2.1828), tudíž sice po přeslici, ale přesto mužského dědice jména Heller. Kateřina je v matrikách uváděna jako nádenice, dělnice nebo hokyně. Zřejmě v tom čase bylo v č.38 hokynářství (dnes bychom řekli smíšené zboží). Mimo Josefa měla nemanželskou dceru **Annu** (22.6.1841), která se 13.1.1863 provdala za hudebníka Františka Kallacha, syna Jana Kallacha, ševce z Vojnic. Měli děti Anastázii, Julii a Josefa.

Do úřední zletilosti **Josefa Hellera** (1851) zřejmě statek obhospodařuje jeho prastrýc Jan Heller. **Josef Heller** se oženil s **Annou Šmídovou** (někde uváděno Šmiederová) z Kamenného Týna č.17. Tato ves dnes již neexistuje, ale byla poblíž Měrunic v Českém středohoří (jméno ukazuje, že již tehdy se zde těžil kámen - čedič). Narodilo se jim celkem dvanáct dětí, z toho šest zemřelo v dětském věku (Václav 22.10.1845, **Josef** 10.10.1846, **Terezie** 25.5.1848, Václav Vojtěch 21.4.1850, Václav 25.10.1861, Anna 21.12.1858. Josef a Terezie zemřeli den po sobě 18. a 19.12.1849). O dceři **Marii** (15.1.1864) není nic bližšího známo, **Josefa Dorota**(5.2.1853) se provdala za Václava Vajgla (viz čtení o č. 2). Dcera **Karolina** (12.4.1866) se provdala za Josefa Vágnera (viz čtení o č. 4). Syn **Jan** se oženil s **Annou Povovou**, dcerou Františka Povy a Anny, roz. Slepíčkové z Lukohořan č. 16. Jan pracoval jako dělník na statku č. 6, později jako cestář. Měli dceru Annu (27.6.1890) a syna Josefa (11.10.1888), který se 13.5.1911 oženil s Rozálií Svobodovou na Kladně.

Syn **František** (21.10.1851) se oženil 4.3.1878 s **Marií Vítkovou** z č. 9. Nejprve žili v č. 44 (což byla hospoda a statek Koukolíčkových, později Zajíčkových), kde zřejmě pracovali v hospodářství. Brzy si postavili domek Na Skalech č. 69, hned vedle sestry Josefy Doroty s manželem Václavem Vajglem. (Tyto domy jsou nad Formánkovými.) Měli sedm dětí: Karel (8.5.1892), Rozálie (22.12.1886) a Josef (15.2.1885) zemřeli v dětském věku. O Antonii (11.6.1888) a **Marii** (28.9.1889) nevíme nic bližšího. Václav (4.3.1881) měl svatbu 3.2.1910 v Třebívlicích (viz dům č.4). František (27.8.1887) padl v 1. sv. válce ve věku 20 let.

Josef Heller byl několikrát starostou obce a představeným a pokračoval v tradici Hellerů-kostelníků.

Jeho syn **Josef** (nar. 1.1.1857) měl velice pestrý život. Jeho povaha zřejmě nebyla jednoduchá, ba spíše riziková, hrál karty a dost pil. Byl bouřlivák, který asi odešel z domova (nebo byl vykázán) a pracoval na statku č.18 jako dělník, nádeník, později panský kočí (nejvyšší dělnické místo na statku). Měl sedm dětí s **Marií Mackovou** (21.5.1861) z č. 50 (služebnou v č. 18), všechny se narodily v č. 18. Ovšem první čtyři děti se narodily jako nemanželské: **Josef** (20.10.1881), Antonín (22.4.1884) zemřel jako dítě, František (6.10.1885) zemřel jako měsíční, **Václav** (7.3.1887) – později žil v Hradci Králové. Josef Heller se nechal zapsat do matriky jako otec těchto dětí. Dále již

v manželství s Marií Mackovou se narodily Anastázie (4.3.1889) a Marie (21.3.1890), které obě zemřely v dětském věku. 9.11.1891 se narodilo mrtvé dítě a matka při porodu zemřela ve svých třiceti letech. **Josef** se žení po druhé s Rosinou **Rulfovou** z č. 54 (nar.24.4.1873), dcerou ševce Kryštofa Rulfa a Barbory roz.Koukolíčkové. V té době ho již rodiče vzali na milost a majitelem statku se stává v r.1897. S Rosinou měl Josef další čtyři děti – Mínu, Antonína, Karla a čtvrté jméno se bohužel nepodařilo zjistit. Při porodu nejmladšího Karla i druhá manželka zemřela.

18.9.1909 dům č. 38 totálně vyhořel. Rodina s malými dětmi šla do pastoušky (č. 34), jen nejstarší syn z prvního manželství Josef to odmítl. (Pastouška bývala na každé vesnici jako obydlí obecního pastýře. Od 18. století se zde pak ubytovávali obecní chudí.) Na dvoře si postavil přístřešek a pomalu začal dům znovu stavět. Pomohli mu hasiči, jejichž byl členem, od obce dostal potvrzení o své situaci a jezdil s kravičkami po Košticích a okolních obcích a prosil o pomoc materiální i peněžní, aby mohl dům postavit a postarat se o svoji rodinu. V dnešní době si takovou situaci vůbec neumíme představit - jeho nezdolné jednání mělo až znaky hrdinství. Josef Heller pomáhal Ing. Ortovi v r.1914 stavět na ostrově stožár bezdrátového vysílání.

Josef se seznámil s **Aloisíí Hochmanovou** (1893) z Holoubkova u Rokycan, která sloužila jako vychovatelka u pražského poslance Svobody, s jehož rodinou byla na letním bytě u jeho bratra v Želevicích. Vzali se a vedle výchovy Josefových čtyř sourozenců měli ještě syna **Josefa** (3.7.1916). V roce 1922 musejí Josef s Aloisíí vyplatit děti z prvního manželství svého otce (přestože nový dům postavil zcela sám), což byla pro ně další obrovská finanční zátěž. Jediný Karel se vyplacení zřekl, neboť Aloisii považoval za svou matku (vychovala ho od peřinky). Později se oženil na Ročově a s manželkou Marií (roz.Nozarovou) a v hospodářství pěstovali především chmel. S rodinou Hellerů v Košticích se až do smrti stýkali. V roce 1930 vykopal Josef Heller na svém pozemku patrně velmi starý sklep, který jeho syn později obnovil. Byly v něm zbytky spáleného obilí, kdysi dávno zřejmě sloužil jako úkryt úrody před vojsky. Josef Heller starší byl prvním velitelem a později členem dobrovolných hasičů až do smrti 28.4.1954. Na pohřeb šli lidé přímo z prvomájového průvodu.

Jeho syn **Josef** se v roce 1944 oženil s Marií Kubáčovou z č.7 (viz dům č.4) a převzal hospodářství. Marie původně studovala ošetřovatelskou školu v Praze, po čase však studium přerušila, bylo jí teskně po rodné obci. Kvůli budoucímu manželovi musela přestoupit na katolickou víru, neboť rodina Hellerů byla tradičně rodinou kostelníků po několik generací a Marie byla členkou církve československé husitské. Počátky společného života byly z dnešního pohledu humorné, ale pro mladé manželství dosti tristní: otec například mladé manželce budil ráno do práce hasičskou trubkou. **Marie** si s tchýní Aloisíí vybudovala krásný vztah, na který až do své smrti v r.2005 stále vzpomínala. Po svatbě v roce 1944 na ně rodiče převedli statek č. 38, a to s tzv. výminkem ke stolu. To znamená, že je děti museli živit (v podstatě to bylo zajištění ve stáří, neboť důchod byl jen pro státní zaměstnance). Úspěšné hospodaření mladých manželů přerušila kolektivizace a zejména měnová reforma, která je připravila o všechny peníze nahospodařené hlavně z pěstování česneku. Kolektivizaci sice dlouho vzdorovali, ale nakonec jako většina ostatních museli vstoupit do družstva. Josef Heller ml. však přilepšoval rodině alespoň jako řezník při domácích porážkách, vykupoval šneky apod. Novému režimu se nikdy nepodvolil. Měli s Marií syna **Josefa** (1945) a dceru **Marii** (1951), provdanou Koskovou. Než se dcera narodila, v JZD manželé nařkli, že to udělali schválně, aby Marie nemusela v družstvu pracovat. Marie ve stresu předčasně porodila, dcera našťastí předčasný porod přežila. Když syn Josef ml. dosáhl plnoletosti, přenechali mu rodiče dům č.38 a přestěhovali se do domu č.7, který Marie zdědila po své matce Anně Kubáčové (viz povídání o č.4).

Josef Heller s manželkou Irenou (roz. Pyllmajerovou) žijí v č.38 dosud.

Rodina **Hellerů** je v Košticích rodinou ze všech **nejdéle žijící** (nebo dům užívající) v jednom domě, a to od r. 1708 nepřetržitě. Ještě dříve před tím žila v domě č.3, a to Jan Tomáš Heller od r.1698.

Nyní se vrátíme do domu č.47 a do 18. století. 30.6.1795 zde uzavřeli manželství **Jan Mikeš a Marie Pavlovská**. **Jan Mikeš** je uveden v knihách jako majitel tohoto domu r.1802, ale zároveň se praví, že mu dům přepustil **Jan Heller**, na jehož pozemku stál. Patrně to bylo krátkodobé užívání domu. Tomu odpovídá i údaj matriky, že zde v roce 1797 zde zemřela **Rozálie Mašková** ve věku 97(!) let. Protože manželka **Jana Jiřího Hellera** byla rozená Mašková, byla zemřelá asi její

příbuzná (babička?) a dům. č.47 tedy již dříve patřil Hellerovým, možná jako výminek k č.38. Číslo 47 totiž vybočuje z řady domů na levé straně horní návsi (34-44) a byl patrně očíslován až po tereziánském číslování v roce 1771, kdy ho zřejmě Hellerovi přenechali Mikešovým. V roce 1811 dům č.47 **Jan Heller** přepouští svému otci **Janu Jiřímu Hellerovi** za 142 zl. Pak zde žila dcera Jana Jiřího Hellera **Marie Anna**, poté provdaná Richtrová, se svou nemanželskou dcerou **Annou**, později vdanou za Isidora Löbla. Měli spolu dvě děti - Václava a **Annou**, která tu pak žila s manželem Josefem Zúnou a dětmi Josefem a **Annou**. **Anna Zúnová** roku 1934 dům převedla na dceru **Josefu Jandovou**, jejíž dcera **Marie Slavíková** je současnou majitelkou a dům používá jako chalupu. V Košticích bydlí její dcera **Marie**, provdaná Bozděchová, v Mostě žije s rodinou dcera Miluše. Hellerovi říkali paní Jandové po sousedsku „teto“ a domnívali se, že dům č.47 pradědeček prohrál v kartách. Ale všechno bylo jinak. Pokrevní teta to ve skutečnosti opravdu byla, i když přes několik generací.

A to je konec historie rodu Hellerů v č.38 (a všech, kteří se s nimi spřiznili z domů č.2, 4,5,7).

Irena Hellerová, listopad 2013

Zdroje: Košnice, Želevice, Vojnice - František Štědý 1928, Katastr nemovitostí, Marie Kosková (roz. Hellerová)

Státní archiv Litoměřice – digitální církevní matriky

Nejbližší akce:

1.12. 2013 KD	Mikulášská nadílka + divadlo dětí Košnice	15 hod	sál	
1.12.2013	1. adventní neděle (výroba betlému)	17 hod	škola	Vojničky
3.12.2013	Dámský večer	16.30 hod	knihovna	Košnice
8.12.2013 OU Košnice	adventní výstava + trhy + 2. adventní neděle	14 – 17 hod	sál KD/před	
14.12.2013	výlet na adventní trhy v Polsku a Německu			
14.12.2013 KD	Poslední leč Košnice	20 – 03 hod	sál	
15.12.2013	3. adventní neděle	17 hod	kaple	Vojnice
21.12.2013 hod	Vánoční koncert sboru Melodie kostel Košnice	+ děti ZŠ 17		
22.12.2013 hod	4. adventní neděle v Želevicích kaple Želevice	17		
22.12.2013 hod	Ván. koncert skupiny Karmína a sboru Melodie kostel Libochovice	19		
24.12.2013 hod	Společné zpívání koled kostel Košnice	22		
28.12.2013	Turnaj ve stolním tenisu	15 hod	sál KD	Košnice
30.12.2013 hřiště Košnice	Silvestrovský fotbálek	14 hod	fotbal.	
31.12.2013 hod	Silvestrovský ohňostroj OÚ Košnice	19		
1.1.2014	Novoroční procházka	14 hod	od OÚ	Košnice

Kontakty – pozor změna!!! ou-kostice@obeckostice.cz, tel.: 415 693 541, www.mesta.obce.cz/kostice